

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 1 (2017)

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΔΑΧΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

7^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

ΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ISSN: 2529-1157

Σε Συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την
Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ DIVANICARAVEL
15-18 Ιουνίου 2017

Φορείς Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΑΪΤΑΤΖΗ

doi: [10.12681/edusc.1702](https://doi.org/10.12681/edusc.1702)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΓΚΑΪΤΑΤΖΗ Δ. (2019). Φορείς Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 1*, 139–151. <https://doi.org/10.12681/edusc.1702>

Φορείς Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Δέσποινα Γκαϊτατζή

B.Sc.: Μηχανολόγος Μηχανικός Τ.Ε. του τμήματος Μηχανολογίας του Τ.Ε.Ι.
Καβάλας

B.Ph.: Δασκάλα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του
Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
Καθηγήτρια στο Δ.Ι.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης στους Τεχνικούς Μηχανικούς Θερμικών
Εγκαταστάσεων, Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου
Email: gaitatzii@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν Φορείς τόσο στην τυπική όσο και στη μη τυπική εκπαίδευση.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει το έργο των Φορέων της Π.Ε. στην αναδιαμόρφωση της περιβαλλοντικής αγωγής των μαθητών καθώς και των εκπαιδευτικών με την ενίσχυση της βιωματικής διδασκαλίας (Στυλιανίδης, 2011: 349).

Ειδικότερα, για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού αρμόδιοι οργανισμοί είναι οι σχολικές μονάδες, τα Γραφεία Εκπαίδευσης για την Αειφορία (Γ.Ε.Α.), τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) και ο κεντρικός φορέας διαχείρισης και υποστήριξης (Στυλιανίδης, 2011: 354).

Η συγκρότηση των Φορέων της Π.Ε. εξυπηρετεί στην οργάνωση και στη στήριξη των σχολικών δραστηριοτήτων και των προγραμμάτων της Π.Ε. Με τις δράσεις αυτές επιτυγχάνεται η μεταβίβαση κατάλληλων και επαρκών γνώσεων καθώς και μεθοδολογικών εργαλείων στα σχολεία για την ανάγνωση, ανάλυση και μελέτη του περιβάλλοντος και των προβλημάτων του (Καλαϊτζίδης, Ουζούνης, 2000: 65).

Απώτερος σκοπός όλων των παραπάνω είναι οι εμπλεκόμενοι στη μάθηση να αποκτήσουν οικολογική γνώση, να συνειδητοποιήσουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα και την περιβαλλοντική υποβάθμιση και να συμβάλουν μέσω της ατομικής και συλλογικής τους εργασίας στην επίτευξη και τη διατήρηση μιας δυναμικής ισορροπίας μεταξύ της ποιότητας ζωής και της ποιότητας του περιβάλλοντος (Hungerford, Peyton, Wilke, 1980: 42).

Λέξεις-Κλειδιά: Φορείς Π.Ε., βιωματική διδασκαλία, οικολογική γνώση, περιβαλλοντική αγωγή, περιβαλλοντικά προβλήματα

ABSTRACT

In the context of Environmental Education, institutions play an important role in both formal and non-formal education.

The purpose of this paper is to highlight the work of the Environmental Education Institutions with regards to reshaping the environmental education of students and teachers by means of enhancement of this experiential teaching method (Styliandis, 2011: 349).

In particular, the organizations responsible for achieving the both aim, are the school units, the Offices for the Sustainability Education (O.S.E.), the Environmental Education Centers (E.E.C.) and the central body of management and support (Styliandis, 2011: 354).

The formation of the E.E. Institutions serves to organize and support the school activities and programs of the E.E. Through these activities the transfer of appropriate and adequate knowledge and methodological tools to school for the reading, analysis and study of the environment and its problems is achieved (Kalaitzidis, Ouzounis, 2000: 65).

The ultimate goal of all the above is for students to acquire ecological knowledge, to become aware of environmental problems and environmental degradation and to contribute through their individual and collective work to achieving and maintaining a dynamic balance between the quality of life and the quality of the environment (Hungerford, Peyton, Wilke, 1980: 42).

Keywords: Environmental Education Institutions, experiential teaching method, ecological knowledge, environmental education, environmental problems

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει το έργο των Φορέων της Π.Ε. στην αναδιαμόρφωση της περιβαλλοντικής αγωγής των μαθητών καθώς και των εκπαιδευτικών με την ενίσχυση της βιωματικής διδασκαλίας.

1. Φορείς Π.Ε. στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση

Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού, σημαντικό ρόλο, στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, διαδραματίζουν Φορείς τόσο στην τυπική όσο και στη μη τυπική εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, η τυπική εκπαίδευση, που αποτελεί το έντονα θεσμοθετημένο, χρονολογικά διαβαθμισμένο και ιεραρχικά δομημένο υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα, εκτείνεται από την πρώτη σχολική εκπαίδευση έως τις ανώτερες σπουδές του πανεπιστημίου και περιλαμβάνει:

- ✓ την πρωτοβάθμια
- ✓ την δευτεροβάθμια και
- ✓ την ανώτατη εκπαίδευση [1].

Από την άλλη, η μη τυπική εκπαίδευση, δηλαδή η εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, περιλαμβάνει την αρχική καθώς και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων καθώς και τις διάφορες μορφές επιμόρφωσης. Εδώ ανήκουν φορείς περιβαλλοντικής εκπαίδευσης όπως:

- ✓ η Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.)
- ✓ το Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)
- ✓ το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης
- ✓ το Κολλέγιο
- ✓ τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών
- ✓ οι Δήμοι
- ✓ οι Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- ✓ τα Μουσεία Φυσικής Ιστορίας
- ✓ τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Προστασίας (Δέλτα του Έβρου, Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου) και
- ✓ οι Ανεξάρτητες μη κυβερνητικές οργανώσεις (WWF, Αρκτούρος κ.α.)

[2]

1.1 Παραδείγματα φορέων Π.Ε. στην μη τυπική εκπαίδευση

A) Η World Wildlife Fund, (WWF), είναι ανεξάρτητη περιβαλλοντική οργάνωση που έχει τη μορφή του κοινωφελούς ιδρύματος. Εστιάζει στην προστασία των

οικοσυστημάτων και των απειλούμενων ειδών. Τα τελευταία χρόνια ένας από τους στόχους της είναι να αντιμετωπίσει τις ανάγκες και τις απειλές που παρουσιάζει το δάσος της Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου [3].

Εικόνα 1: Καταγράφοντας αρπακτικά στο δάσος της Δαδιάς, WWF Ελλάς/J. Gracia

Β) Το πάρκο προστασίας της άγριας ζωής στο Νυμφαίο της Φλώρινας, ο Αρκτούρος, έχει ως στόχο την ενεργό δράση και συμμετοχή των πολιτών καθώς και του μαθητικού πληθυσμού στην προστασία των άγριων σαρκοφάγων και των βιοτόπων τους στα Βαλκάνια [4].

Εικόνα 2: Περίθαλψη αρκούδας από την επιστημονική ομάδα του Αρκτούρου

1.2 Οργανισμοί Π.Ε. στην Τυπική Εκπαίδευση

Στις παρακάτω υποενότητες αναπτύσσονται τα οργανωτικά καθώς και τα λειτουργικά θέματα που αφορούν τους αρμόδιους οργανισμούς παροχής περιβαλλοντικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, στην τυπική εκπαίδευση.

1.2.1 Σχολικές Μονάδες

Οι σχολικές μονάδες στις οποίες οι αποφάσεις λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο από την ηγεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και από την οποία διοχετεύονται τελικά για υλοποίηση σε περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο [5].

1.2.2 Ο κεντρικός φορέας διαχείρισης και υποστήριξης

Ο κεντρικός φορέας διαχείρισης και υποστήριξης ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Πρόκειται για τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης για την Αειφορία και την Καινοτομία, που λειτουργεί στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπ.Ε.Π.Θ. και αποτελείται από τα παρακάτω πέντε τμήματα:

- i. Τμήμα Περιβαλλοντικής Αγωγής
- ii. Τμήμα Αγωγής Υγείας
- iii. Τμήμα Αισθητικής και Πολιτιστικής Αγωγής
- iv. Τμήμα Σχολικών Εργαστηρίων και Καινοτόμων Δράσεων
- v. Τμήμα Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Στυλιανίδης, 2011: 350 – 351).

1.2.3 Γραφεία Εκπαίδευσης για την Αειφορία (Γ.Ε.Α.)

Σε κάθε Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργεί Γραφείο Εκπαίδευσης για την Αειφορία.

Διοικητικά, τα Γ.Ε.Α. αποτελούν τμήμα της οικείας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης με άμεσο Προϊστάμενο τον εκάστοτε Διευθυντή Εκπαίδευσης.

Έργο των Γ.Ε.Α. είναι η υποστήριξη των προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις σχολικές μονάδες περιοχής ευθύνης τους, με την εποπτεία και την καθοδήγηση της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης για την Αειφορία και την Καινοτομία του Υπ.Ε.Π.Θ. (Στυλιανίδης, 2011: 351).

Πιο συγκεκριμένα, τα Γ.Ε.Α. μέσω των Συντονιστών, οι οποίοι οργανώνουν και στηρίζουν τις σχολικές δραστηριότητες και τα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, έχουν τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- Συντονίζουν, παρακολουθούν, υποστηρίζουν και αξιολογούν τα πραγματοποιούμενα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων της περιοχής ευθύνης τους σχετικά με την ανάπτυξη του αειφόρου σχολείου και με τα ζητήματα βιώσιμης ανάπτυξης στην τοπική κοινωνία.

- Ενημερώνουν, καθοδηγούν, υποστηρίζουν και επιμορφώνουν τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την πραγματοποίηση προγραμμάτων που εντάσσονται σε σχολικές δραστηριότητες.

- Μεριμνούν για τη δικτύωση των σχολείων, στο πλαίσιο πραγματοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και μπορούν να οργανώνουν θεματικά δίκτυα.

- Ενημερώνουν τους εκπαιδευτικούς για επιστημονικές συναντήσεις, όπως συνέδρια, ημερίδες, συμπόσια, σεμινάρια κλπ., που βρίσκονται στον τομέα ευθύνης τους.

- Πραγματοποιούν έρευνες, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της περιοχής ευθύνης τους για τον προσδιορισμό επιμορφωτικών αναγκών και τη βελτίωση της ποιότητας των πραγματοποιούμενων προγραμμάτων.

- Προβάλλουν στην τοπική κοινωνία το έργο της Εκπαίδευσης για την Αειφορία και την Αειφόρο ανάπτυξη (Στυλιανίδης, 2011: 351 – 352)..

Τα ζητήματα που αφορούν το περιεχόμενο, την πραγματοποίηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων, την συμμετοχή των διδασκόντων και των μαθητών σε αυτά, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τα Γ.Ε.Α. στελεχώνονται με εκπαιδευτικούς ειδικών προσόντων, μετά από προκήρυξη της θέσης από το Υπ.Ε.Π.Θ. και επιλογή από τα αρμόδια όργανα. Ειδικότερα, σε κάθε Γ.Ε.Α. τοποθετείται, για κάθε σχολική δραστηριότητα, ένας τουλάχιστον εκπαιδευτικός, με οργανική θέση στην οικεία Διεύθυνση Εκπαίδευσης, ως Συντονιστής για τη συγκεκριμένη σχολική δραστηριότητα. Ο αριθμός, τα προσόντα, τα όργανα, τα κριτήρια, η διαδικασία επιλογής και η διάρκεια της θητείας των ανωτέρω ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Κάθε Γ.Ε.Α. στελεχώνεται επίσης, ανάλογα με τις ανάγκες του με ένα ή δύο άτομα για τη γραμματειακή υποστήριξή του, με ευθύνη της οικείας Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Τα Γ.Ε.Α. στεγάζονται σε χώρους των οικείων Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι συμπεριλαμβάνουν γραφεία για τους εκπαιδευτικούς, τη γραμματεία, την υλικοτεχνική υποδομή και τη βιβλιοθήκη για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του Νομού. Οι χώροι αυτοί πρέπει να είναι προσβάσιμοι από άτομα με αναπηρία. Τα έξοδα λειτουργίας και η υλικοτεχνική υποδομή των Γ.Ε.Α. καλύπτονται από τις οικείες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Στυλιανίδης, 2011: 352).

1.2.4 Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.).

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) αποτελούν αποκεντρωμένες περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, υπάγονται διοικητικά στην οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης και καθοδηγούνται από τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης για την Αειφορία και την Καινοτομία του Υπουργείου. Ιδρύονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται μετά από προκήρυξη για υποβολή προτάσεων από τους κατά τόπους Δήμους, οι οποίοι μπορούν προς τούτο να συμπράττουν με άλλον φορέα του Δημοσίου ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Οι προτάσεις αυτές, αξιολογούνται από Επιτροπή Αξιολόγησης, η σύνθεση της οποίας καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Το Υπ.Ε.Π.Θ. συνάπτει σύμβαση με τον Δήμο ή και άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που εποπτεύεται από αυτό, όπως περιγράφεται στην κατά περίπτωση υποβληθείσα πρόταση, και διατηρεί το δικαίωμα ανάκλησης της απόφασης ίδρυσης του Κ.Π.Ε., σε περίπτωση που ο Δήμος ή το συνεργαζόμενο νομικό πρόσωπο δεν ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που ανέλαβε ως προς τις υποδομές και τον εξοπλισμό, το διοικητικό και το βοηθητικό προσωπικό και τα λειτουργικά έξοδα (Στυλιανίδης, 2011: 355).

Τα Κ.Π.Ε. οργανώνουν εκπαιδευτικά προγράμματα για τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με έμφαση σε ζητήματα και ιδιαιτερότητες του ευρύτερου τοπικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, τα Κ.Π.Ε. έχουν ως στόχο:

- Τη δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης στους μαθητές και γενικότερα στους νέους, ώστε να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης των βιολογικών κύκλων ζωής και να αναπτύξουν υπεύθυνες στάσεις και συμπεριφορές που θα συμβάλλουν στην προστασία της περιβαλλοντικής ισορροπίας και της ποιότητας ζωής.

- Στη δημιουργία προϋποθέσεων για την αειφορική διαχείριση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής του Κ.Π.Ε., σε σχέση με τις παραγωγικές δραστηριότητες.

- Στην προβολή των οικολογικών, κοινωνικών και πολιτιστικών στοιχείων της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής του Κ.Π.Ε (Στυλιανίδης, 2011: 355 – 356).

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, τα Κ.Π.Ε.:

- Σχεδιάζουν και πραγματοποιούν ημερήσια και πολυήμερα εκπαιδευτικά προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τα οποία αναφέρονται σε θέματα τοπικού περιβάλλοντος και χρηματοδοτούνται από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, καθώς και από χορηγίες φυσικών και νομικών προσώπων, για τους μαθητές της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που τα επισκέπτονται.

- Στηρίζουν τα προγράμματα Π.Ε. των σχολείων της εμβέλειάς τους, σε συνεργασία με τους αντίστοιχους Συντονιστές Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

- Οργανώνουν και αναπτύσσουν τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και διεθνή θεματικά δίκτυα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

- Παράγουν εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό (έντυπο, οπτικοακουστικό), καθώς και σχολικά πιλοτικά προγράμματα για την εκπαίδευση.

- Συνεργάζονται με επιστημονικά ιδρύματα σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, με σκοπό την επιστημονική έρευνα και ενημέρωση.

- Διεξάγουν έρευνες για τον προσδιορισμό επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών της περιοχής εμβέλειάς τους σε ζητήματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

- Οργανώνουν και πραγματοποιούν επιμορφωτικά προγράμματα για τους ανωτέρω εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο ένταξης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και ημερίδες, σεμινάρια, συνέδρια και συμπόσια Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

- Αναπτύσσουν συνεργασίες με Κ.Π.Ε. της ημεδαπής και αλλοδαπής, με την τοπική αυτοδιοίκηση και με τις παραγωγικές τάξεις της περιοχής εμβέλειάς τους, με γνώμονα την ορθολογική προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος.

- Συμπληρωματικά προς τις υπηρεσίες που παρέχουν στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, συνεργάζονται με τις δομές της Δια Βίου Μάθησης, ή με άλλες δομές του Υπ.Ε.Π.Θ., με Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις, με ιδιωτικούς φορείς ή με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, για την επιμόρφωση και εκπαίδευση ενηλίκων σε θέματα περιβάλλοντος (Στυλιανίδης, 2011: 356 – 357).

1.2.4.1 Οργάνωση των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Τα Κ.Π.Ε. διακρίνονται σε αστικά και περιφερειακά, ανάλογα με τα δημογραφικά της περιοχής στην οποία βρίσκονται. Συγκροτούνται σε Τοπικά Δίκτυα Κ.Π.Ε. (Τ.Δ.Κ.Π.Ε.), των οποίων τα μέλη έχουν κοινή περιοχή ευθύνης (εμβέλεια).

Η σύνθεση των Τ.Δ.Κ.Π.Ε., το έργο και η περιοχή ευθύνης τους ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τα Κ.Π.Ε. στεγάζονται και λειτουργούν σε εγκαταστάσεις σχολικών κτιρίων της Δημόσιας Εκπαίδευσης που δεν χρησιμοποιούνται πλέον για σχολική στέγη, σε εγκαταστάσεις του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας (Ε.Ι.Ν.), καθώς και σε άλλες δημόσιες, δημοτικές, κοινοτικές και ιδιωτικές εγκαταστάσεις. Για τη λειτουργία των Κ.Π.Ε. σε εγκαταστάσεις κτιρίων ή άλλων φορέων, εκτός του Υπ.Ε.Π.Θ., υπογράφεται σχετική σύμβαση μεταξύ των συμβαλλόμενων φορέων που αφορά τη διάρκεια της παραχώρησης για χρήση των εγκαταστάσεων, τους προσφερόμενους χώρους καθώς και για οποιαδήποτε άλλη υποχρέωση των συμβαλλόμενων φορέων (Στυλιανίδης, 2011: 357).

Οι δαπάνες οργάνωσης και λειτουργίας των Κ.Π.Ε. καλύπτονται από τον προϋπολογισμό του Υπ.Ε.Π.Θ., από τους οικείους δήμους, σύμφωνα με τις ιδρυτικές συμβάσεις των Κ.Π.Ε., καθώς και από τους πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι πόροι των Κ.Π.Ε. προέρχονται κυρίως από:

- ✚ Τακτικές ή έκτακτες επιχορηγήσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, που καταγράφονται στους προϋπολογισμούς των οικείων νομαρχιών ή/και του κεντρικού φορέα διαχείρισης και υποστήριξης.

- ✚ Επιχορηγήσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

- ✚ Προγράμματα, τα οποία χρηματοδοτούνται είτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε από την United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) είτε από άλλους διεθνείς οργανισμούς ή φορείς.

- ✚ Εθνικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλους δημόσιους φορείς.

- ✚ Επιχορηγήσεις, οι οποίες παρέχονται από διάφορους κρατικούς ή μη κυβερνητικούς φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.

- ✚ Δωρεές, εισφορές, χορηγίες φυσικών ή νομικών προσώπων εσωτερικού ή εξωτερικού, κ.α. (Στυλιανίδης, 2011: 357 – 358).

Η διαχείριση των εσόδων και εξόδων κάθε Κ.Π.Ε. γίνεται από τη Διαχειριστική Επιτροπή, (Δ.Ε.), του Κ.Π.Ε., πλην όσων προέρχονται από ευρωπαϊκούς πόρους, τους οποίους διαχειρίζεται ο κεντρικός φορέας διαχείρισης και υποστήριξης. Η Διαχειριστική Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να στηρίζει οικονομικά το έργο και τη λειτουργία του Κ.Π.Ε. χωρίς όμως να τροποποιεί τις δράσεις του. Αυτή αποτελείται από τον Προϊστάμενο του Κ.Π.Ε., που ορίζεται ως πρόεδρος, τον Αναπληρωτή Προϊστάμενο, που ορίζεται ως ταμίας της Δ.Ε., έναν εκπαιδευτικό του Κ.Π.Ε. που αποτελεί τον γραμματέα της Δ.Ε. και δύο Δημοτικούς Συμβούλους του Δήμου, στον οποίο βρίσκεται το Κ.Π.Ε., ως μέλη ή στην περίπτωση που ο Δήμος συνεργάζεται με άλλον φορέα, έναν Δημοτικό Σύμβουλο του Δήμου και έναν εκπρόσωπο του συνεργαζόμενου φορέα ως μέλη.

Οι υποχρεώσεις της Δ.Ε. είναι αντίστοιχες των υποχρεώσεων των Σχολικών Επιτροπών των σχολικών μονάδων. Η πραγματοποίηση των δαπανών προϋποθέτει τήρηση των προβλεπόμενων κανόνων του δημοσίου λογιστικού. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μπορούν να διενεργούνται διαχειριστικοί έλεγχοι από την αρμόδια υπηρεσία του Υπ.Ε.Π.Θ (Στυλιανίδης, 2011: 358 – 359).

1.2.4.2 Στελέχωση και Λειτουργία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Σε κάθε Κ.Π.Ε. που ιδρύεται από το Υπ.Ε.Π.Θ. τοποθετούνται, για τη στελέχωσή του, εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι απαρτίζουν την Παιδαγωγική Ομάδα του Κ.Π.Ε. Αυτή αποτελείται από τον Προϊστάμενο του Κ.Π.Ε., τον Αναπληρωτή Προϊστάμενο και τα μέλη.

Αντικείμενο εργασίας της Παιδαγωγικής ομάδας είναι η εκπαίδευση μαθητών, η επιμόρφωση εκπαιδευτικών, η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, η ανάπτυξη θεματικών δικτύων, τοπικών και διεθνών συνεργασιών καθώς και η έρευνα σε σχέση με θέματα περιβάλλοντος και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Οι προϊστάμενοι των Κ.Π.Ε. συνεργάζονται με τους Συντονιστές Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την εκπλήρωση των σκοπών και στόχων των Κ.Π.Ε (Στυλιανίδης, 2011: 359).

Για τη στελέχωση των Κ.Π.Ε. εκδίδεται προκήρυξη του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με την οποία καλούνται οι εκπαιδευτικοί που έχουν τα νόμιμα προσόντα και επιθυμούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία κατάρτισης πινάκων επιλογής Προϊσταμένων Κ.Π.Ε., Αναπληρωτών Προϊσταμένων Κ.Π.Ε. και λοιπών μελών της Παιδαγωγικής Ομάδας των Κ.Π.Ε. να υποβάλουν αίτηση στην αντίστοιχη Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης. Αιτήσεις για στελέχωση των Κ.Π.Ε. έχουν δικαίωμα να υποβάλουν όλοι οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας όλης της χώρας. Η υπηρεσία των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια της θητείας τους στα Κ.Π.Ε. προσμετρείται ως διδακτική. Ο αριθμός και τα προσόντα των υποψηφίων, η διάρκεια της θητείας τους, η αναλογία εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, η σύνθεση (διεπιστημονικότητα) της Παιδαγωγικής Ομάδας, τα όργανα και η διαδικασία επιλογής καθώς και όποια άλλη σχετική λεπτομέρεια, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Θέματα σχετικά με τον χρόνο και το ωράριο λειτουργίας των Κ.Π.Ε., τον χρόνο εκπαίδευσης των μαθητών και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, τον τρόπο προγραμματισμού και εκπλήρωσης των δράσεων και των προγραμμάτων από το προσωπικό του Κ.Π.Ε., τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε σεμινάρια και τον τρόπο πραγματοποίησης διεθνών συνεργασιών με φορείς του εξωτερικού, ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Στυλιανίδης, 2011: 359 – 360).

1.3 Παραδείγματα Οργανισμών Π.Ε. στην τυπική εκπαίδευση

Αξιόλογο και πετυχημένο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αποτελεί το Κ.Π.Ε. Παρανεστίου στη Δράμα. Στις δράσεις του συγκαταλέγονται μονοήμερα εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως για παράδειγμα οι εκπαιδευτικές περιβαλλοντικές εκδρομές στο Νέστο, που φέρουν την ονομασία: 'Εκπαιδευτικά Περιβαλλοντικά Μονοπάτια' [6].

Εικόνα 3: Κ.Π.Ε. Παρανεστίου

Ένα ακόμη παράδειγμα πετυχημένου Κ.Π.Ε. στην Ελλάδα αποτελεί το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Σουφλίου, στο οποίο πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα επισκέψεων των σχολείων σε αυτό. Εξειδικεύεται στην ενημέρωση και επιμόρφωση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών στο σύνολο των ιδιοτήτων που αποτελούν τα διακριτικά γνωρίσματα του μεταξοσκώληκα. Στις δραστηριότητές του, εκτός των άλλων, συγκαταλέγονται η παρουσίαση εργασιών δημιουργικής έκφρασης των μαθητών σχετικές με τις βασικές λειτουργίες του μεταξοσκώληκα αλλά και η αναδοχή αυτών από τους μαθητές προκειμένου να συνεχίσουν την εκτροφή τους είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι τους [7].

Εικόνα 4: Επίσκεψη του 2ου ΓΕΛ Ξάνθης στο Κ.Π.Ε. Σουφλίου

1.4 Περιβαλλοντικές δράσεις στα σχολεία

Η συγκρότηση των Φορέων της Π.Ε. εξυπηρετεί στην οργάνωση και στη στήριξη των σχολικών δραστηριοτήτων και των προγραμμάτων της Π.Ε., δεδομένου

ότι σε όλα τα σχολεία πραγματοποιούνται περιβαλλοντικές δράσεις στο πλαίσιο των περιβαλλοντικών μαθημάτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Εικόνα 5: Οι μαθητές στο 3ο Γενικό Λύκειο Αλεξανδρούπολης σε συνεργασία με τους καθηγητές και τον διευθυντή του σχολείου ανακυκλώνουν το τηγανέλαιο για να το χρησιμοποιήσουν ως βιοκαύσιμο το χειμώνα.

Εικόνα 6: Ανακύκλωση του 5ου Δημοτικού Σχολείου του Πύργου Ηλείας

Εικόνα 7: Καλλιέργεια παραδοσιακών προϊόντων στο ΕΠΑ.Λ. Καστοριάς

1.5 Στόχοι που επιτυγχάνονται στα σχολεία

Με τις δράσεις αυτές επιτυγχάνεται η μεταβίβαση κατάλληλων και επαρκών γνώσεων καθώς και μεθοδολογικών εργαλείων στα σχολεία για την:

-Εκμάθηση – ανάλυση περιβαλλοντικών ζητημάτων, που αφορούν τη σχέση του περιβάλλοντος με τον τομέα της οικονομίας και της κοινωνίας. Γι' αυτά υπάρχουν προγράμματα μέσα στο σχολείο, δημιουργικές ζώνες στο πλαίσιο του Ωρολογίου Προγράμματος του σχολείου (Φλογαΐτη, 2011: 67).

-Μελέτη περιβάλλοντος. Στα πλαίσια της βιωματικής διδασκαλίας στα σχολεία πραγματοποιούνται διάφορες εκπαιδευτικές επισκέψεις στα Κ.Π.Ε. μετά από συνεργασία των εκπαιδευτικών με το αντίστοιχο Γραφείο, είτε αυτό είναι της Πρωτοβάθμιας είτε της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

-Μελέτη περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η κριτική διερεύνηση και κατανόηση των προβλημάτων του περιβάλλοντος, όπως είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η όξινη βροχή, η τρύπα του όζοντος κλπ., αναπτύσσει το ενδιαφέρον των μαθητών για το περιβάλλον και οδηγεί στην πρόσκτηση της σχετικής περιβαλλοντικής γνώσης. Παράλληλα, μέσω ενός βιωματικού μαθησιακού περιβάλλοντος, οι εκπαιδευόμενοι προβληματίζονται για τις προσωπικές τους αξίες, απόψεις και στάσεις σε σχέση με των υπολοίπων με αποτέλεσμα, όχι βέβαια σίγουρο, να τις αμφισβητούν, να τις ενδυναμώνουν ή να τις διαφοροποιούν (Δημητρίου, 2009: 237).

-Λύση – Δράση. Με την παροχή λοιπόν, της κατάλληλης οικολογικής γνώσης επιδιώκεται τα άτομα καθώς και οι κοινωνικές ομάδες να αναπτύξουν αίσθηση υπευθυνότητας και αίσθηση του επείγοντος αναφορικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα ώστε να διασφαλίσουν κατάλληλη δράση για την επίλυση τους. Επιζητούμε, δηλαδή, μέσα από τις εκπαιδευτικές διαδικασίες την καλλιέργεια ενεργών πολιτών, συμμετόχων και συνυπεύθυνων στη δημιουργία του κοινού μέλλοντος, που θα βασίζεται στις αρχές της αειφορίας και της αειφόρου ανάπτυξης. Εξάλλου η εκπαίδευση των πολιτών για την αειφόρο διαχείριση της τροφής, της ενέργειας, του νερού, της ύλης και των απορριμμάτων μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν οι άνθρωποι έχουν μερίδιο στις αποφάσεις αυτές και κατανοούν τις συνέπειές τους (Οπρ, 1992: 77).

Απώτερος σκοπός όλων των παραπάνω είναι οι εμπλεκόμενοι στη μάθηση να αποκτήσουν περιβαλλοντική αγωγή, να συνειδητοποιήσουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα και την περιβαλλοντική υποβάθμιση και να συμβάλουν μέσω της ατομικής και συλλογικής τους εργασίας στην επίτευξη και τη διατήρηση μιας δυναμικής ισορροπίας μεταξύ της ποιότητας ζωής και της ποιότητας του περιβάλλοντος (Hungerford, Peyton, Wilke, 1980: 42).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δημητρίου, Α. (2009). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση: Περιβάλλον και Αειφορία. Θεωρητικές και Παιδαγωγικές προσεγγίσεις*. Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο.
- Καλαϊτζίδης, Δ., & Ουζούνης, Κ. (2000). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη*. Ξάνθη, Σπανίδης.
- Στυλιανίδης, Ευ.Σ. (2011). *Όλα είναι θέμα Παιδείας: Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικής Νομοθεσίας, Έργο 2007 – 2009*. Αθήνα, Μίνωας.
- Φλογαίτη, Ευ. (2011). *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία*. Αθήνα, Πεδίο.
- Hungerford, H.R., & Peyton, R.B., & Wilke, R.J. (2010). Goals for curriculum development in environmental education. *The journal of Environmental Education*, 11(3), 42 – 47. Ανακτήθηκε από: www.tandfonline.com.
- Orr, D. (1992). *Ecological Literacy: Education and the transition to a postmodern world*. Albany, SUNY Press.

ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- [1] <https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/PN1453/Coombs.pdf>
- [2] <http://www.opengov.gr/ypepth/?p=1670>
- [3] <http://www.wwf.gr/wwf-history>
- [4] <http://www.arcturos.gr>
- [5] Αναστασάκη, Α., Αργυρούδη, Ε., Καλογεράκος, Ν., Κουλουμπαρίση, Α.Χ., Παπαστεργιοπούλου, Χ., Τριανταφυλλοπούλου, Π., Τσιρίκος, Γ. (χ.χ.). Το διοικητικό πλαίσιο στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών θεμάτων*, 43 – 54. Ανακτήθηκε από: <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyχος13/043-054.pdf>
- [6] <http://www.kpreparanestiou.gr/ekpaideysi-mathiton/programmata-mathites.html>
- [7] http://www.kpesoufliou.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=210&Itemid=78

ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

- <http://www.alfavita.gr/tags/κέντρο-μελέτης-ψυχοφυσιολογίας-και-εκπαίδευσης>
- <http://www.protothema.gr/environment/article/465064/fotografies-kala-stin-ugeia-tou-to-orfano-arkoudaki-pou-periethlapse-o-arkturos/>
- <http://www.wwf.gr/component/content/article?id=1632:metrontas-ta-arpraktika-poylia-metrame-tis-epoxes>
- <http://www.kpreparanestiou.gr/kpe/axones-plaisia.html>
- http://www.kpesoufliou.gr/images/stories/2oGelXanthis/2oGelXanthis_1.jpg
- <http://www.ilia24.gr/index.php/pyrgos-koinonia/1287-5o-dimotiko-sxoleio-purgou-o-aeiforoylis-kanei-anakyklosi-sto-sxoleio-foto>
- <https://fouit.gr/2016/03/30/το-πελίτι-καστοριάς-ενημέρωσε-τους-μα>

 <https://zenithmag.wordpress.com/2017/05/05/%CE%B1%CF%8A%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%8A%CE%BD-%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B6%CE%B5%CE%B9-%CE%B6%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%BF-%CE%B8%CE%B5%CE%BF/>

 http://www.afirimeno.com/2017/01/blog-post_92.html